

Gijs Bakker over de totstandkoming van fietsenstalling bij de openbare bibliotheek:

“Een gevolg van het krijgen van een opdracht is onder meer, dat je op hetzelfde moment heel gespitst gaat kijken naar het onderwerp van je opdracht, terwijl je daar voordien blind aan voorbij ging. Het viel me om te beginnen op, dat een willekeurige verzameling fietsen een chaotisch en kleurloos beeld geeft. We gaan met dit karakteristieke middel van vervoer doorgaans heel nonchalant om, wat ik op zichzelf een heel normale en zelfs aantrekkelijke omgangsvorm vind. Maar bij een vormgever komen onwillekeurig allerlei (wonderlijke, vreemde, bizarre) ideeën naar boven om in die chaos een zekere ordening aan te brengen.

Tegelijkertijd besef je echter dat dat helemaal niet kan en dat die ordeningslust eigenlijk belachelijk is. Want een ordenende ingreep in een traditioneel gegroeide omgangsvorm resulteert vrijwel zonder uitzondering in een 'gedragsvreemde' oplossing - houdt altijd iets in zich van een moreel vermaan. Zo'n 'gedragsvreemd' ontwerp kan best heel mooi zijn om naar te kijken, maar ik blijf er toch het zuinig gespitste mondje en de opgeheven vinger in zien, die de mogelijke schoonheid ervan bederven.

Dergelijke waarnemingen en overwegingen sporen je aan tot een tegenzet, het formuleren van een antwoord. Het moest mijns inziens iets worden dat fietsen op een speelse manier aaneenrijgt, in een gelid plaatst en tevens een objekt met een autonome werking, los van het doel waarvoor het dient. Gebaseerd op dit uitgangspunt maakte ik een eerste serie schetsen. Toch liep ik vrij snel stuk op het idee dat je die fietsen moest drooghouden en dat dat alleen maar kon met behulp van een afdak of in een gesloten ruimte. Maar de geringe breedte van de straat voor het bibliotheekgebouw verdraagt geen ekstra gesloten blok of bouwvolume, niet nog eens een gebouw voor een gebouw. Het werd me duidelijk dat ik moest aansturen op een open konstruktie met een lineaire werking en dat het drooghouden simpelweg neerkomt op het drooghouden van je achterwerk. Op dat moment kwamen de bewegende deksels in beeld, die de fietser zelf kan aanpassen bij de weersgesteldheid. Naast hun praktische functie vond ik de deksels vooral een aantrekkelijk als beeldend element: een aspekt van beweeglijkheid tegenover het statische karakter van het gebouw. Daaruit ook vloeide de keuze voor een diagonale konstruktie voort, als antwoord op de horizontale en vertikale lijnen van het gebouw. De gevel maakt op een bepaald punt een kromming en die bepaalde weer het punt waar de fietsenstalling moest ophouden. Zoals ook de kleurstelling direkt is gerelateerd aan de hoofdkleuren van de bibliotheek. De beige deksels verwijzen naar de zandkleurige gevelsteen, het witte buizenframe korrespondeert met de witte raamkozijnen. Alleen het helder dekkend blauw van de fietsklemmen koos ik eenvoudig omdat me dat een sterk aksent leek. In het spelen met maten krijg je een idee over de vorm en konstruktie van de fietsklemmen. Dat zijn twee samengelaste cirkelsegmenten geworden die van elkaar kunnen worden gebogen: aan de onderkant voor de lage klemmen, aan de bovenkant voor de hoge. De horizontale witte buizen die de diagonalen verbinden, dienen tevens als opstapje voor de hooggeplaatste klemmen. Voor de deksels tenslotte werd een volkernkunststof plaat gebruikt.

Hans Ruijsenaars: de architect van de openbare bibliotheek over het kunstwerk van Gijs Bakker:

Nu de nieuwe bibliotheek is geopend en de publieke 'fietsenstalling' volop in gebruik is, lijkt 't aardig om terug te blikken op de totstandkoming van deze 'fietsenstalling', die in het kader van de zogenaamde 1%-regeling tevens 'kunstwerk' is. Vanaf het moment dat in het kader van die 1%-regeling over een kunstwerk werd gesproken heb ik me voorgenomen dat op de schaal van 't gebouw, naast een betrekkelijke zelfstandigheid die 'n kunstwerk kan hebben, het vooral ook iets zou moeten zijn dat je toch al nodig zou hebben: funktioneel en gewoon. Zelfstandigheid leek me gewenst omdat juist door de eigen positie die 'n kunstwerk kan innemen de nodige relativiteit ten opzichte van de omgeving, in dit geval de bibliotheek, opgewekt zou kunnen worden.

Als architect kom je bij elk ontwerp dat wordt uitgevoerd naast allerlei 'vakmatige' overwegingen toch ook altijd direkt daaraan gekoppeld, de 'toets van de gemeenschap' tegen. Een gebouw moet veilig en funktioneel zijn, betaalbaar, moet zich redelijk gedragen ten opzichte van andere gebouwen in de omgeving, en noem maar op. Ik geloof dat zoiets gezond is. Zou zoiets ook niet kunnen gelden voor de 'Kunst'?

De afgelopen decennia heeft de kunst zich mijns inziens te veel vervreemd, te autonoom ontwikkeld. Zodra het de band met de 'hoofdstroom' kwijt is, verliest het ook z'n mogelijkheid daaraan bij te dragen. Kunst zou niet naast de hoofdstroom moeten staan, maar er midden in.

Toen het definitief ontwerp voor de bibliotheek werd ontwikkeld waren er twee onderdelen op de schaal van het gebouw die tot dan toe weinig aandacht hadden gekregen. Een ervan was het verlichtingsplan en de ander was de verdere uitwerking van de stedenbouwkundige overwegingen bij de situering van de bibliotheek op deze plek. Dit laatste kwam neer op het verder vormgeven van het publiek gebied nabij de hoofdtoegang. Het belangrijkste stedenbouwkundige middel daar iets wezenlijks aan te doen was de al eerder op die plek gesitueerde fietsenstalling. Beide onderdelen, het verlichtingsplan en de fietsenstalling leenden zich voor nadere en zelfstandige uitwerking. Het verlichtingsplan viel na enig doordenken om praktische redenen af. Integratie in een toch al ingewikkeld bouwproces zou te moeizaam zijn. De fietsenstalling daarentegen had het voordeel dat deze separaat kon worden ontwikkeld en uitgevoerd zonder het bouwproces onnodig te kompliseren. Bovendien werd aan de eerder geformuleerde criteria als een betrouwbare zelfstandigheid, functionaliteit -en vanzelfsprekendheid uitstekend voldaan. Op de schaal van het gebouw, vervulde het een belangrijke stedenbouwkundige rol, was de noodzaak op die plek bij de hoofdingang buiten kijf, was bovendien buitengewoon functioneel en door al deze factoren eenvoudig te begrijpen en te accepteren. In zijn uitwerking zouden naast de functionele eisen nog allerlei keuzes mogelijk zijn. Zowel in zichzelf als ook naar de bibliotheek in de verdere omgeving toe. Bij de selectie van de kunstenaar speelde dan ook 'n belangrijke rol dat hij een goed constructief- en materiaalgevoel moest hebben en ook heel pragmatisch zijn 'beelden' moest kunnen realiseren binnen de financiële kaders. Het prachtige aan de door Gijs Bakker ontworpen fietsenstalling vind ik dat het op voet van gelijkwaardigheid, met behoud van eigen identiteit, tegelijkertijd zelfstandigheid en samenhang laat zien. Het lineaire karakter van de fietsenstalling, in het verlengde van de fiets zelf, relateert en vult daarmee schitterend het wat monumentaal-ruimtelijke karakter van de entreepartij aan. Alhoewel het stedenbouwkundig een zeer ruimtelijke rol speelt blijft het toch 'n zelfstandig object. De schuinstand van de staanders (of liggers?) is precies zo dat noch eronder noch ertussen statische ruimte ontstaat. De blauwe wielklemmen als gewrichten onderstrepen dat. Wanneer je er langs loopt ontstaat 'n schitterende interferentie tussen de diagonale staanders. Als enkel object met een dubbele deksel en twee wielklemmen, als serie van enkele tientallen naast elkaar en uiteindelijk als complete fietsenstalling met de klemmen tussen elkaar geschoven is elke stap een bevestiging van de vele ingenieuze mogelijkheden die het enkele element biedt. Leeg, halfvol of vol bezet met fietsen, het blijft spannend en bovenal zichzelf. Een uitstekende en niet te vergeten vooral ook humorvolle bijdrage aan de bibliotheek en dit deel van Apeldoorn.“